

za vodstvom. Štarhembergovska skupina v Heimwehru je nato Fey-a in njegovega najožjega so-trudnika dunajskega podžupana Lahra izključila iz svojih vrst. S tem pa spor še ni zaključen, ker stremi Fey v nasprotju s Štarhembergom za zblizanjem Heimwehra z dosedanjimi avstrijskimi narodnimi socialisti. — Češki listi priobčujejo nepotrjeno vest, da bi imel v dogledni dobi kanclerja dr. Schuschnigga nasledovati sedanji dunajski župan Schmitz. Povod za tovrstna poročila je dala nedavna Schmitzeva avdijenca pri Mussoliniju in sv. očetu. — Povodom glasovanijske proslave v Celovcu bo govoril na zborovanju domovinske fronte na Dollfussovem trgu tudi kancler dr. Schuschnigg.

Italija hoče prijateljstva z Jugoslavijo. Jugoslavija in Italija sta nedavno podpisali novo trgovinsko pogodbo, ki jo je ministrski predsednik Stojadinović označil kot ugodno za svojo državo in še kot dokaz pričenjajočega se čiščenja odnosov z Italijo. Predsednikovo izjavo so vzeli italijanski listi z vidnim zadovoljstvom na znanje in podčrtavajo potrebo, da se morajo vezi med obema državama še bolj utrditi in očvrstiti. Z ureditvijo gospodarskih odnosov med obema državama so po mnenju italijanskih listov dani predpogoji za razčiščenje vseh političnih problemov, tikajočih se obeh držav. — Prijaznost italijanskih listov smatrajo poznavalci mednarodnega položaja kot nekako vabilo Italije na Jugoslavijo, naj se pridruži bloku Nemčije in Italije.

Štiriletko štednje v Nemčiji. Poluradni nemški list „Angriff“ je priporočal o priliki velikega nemškega praznika žetve skrajno štednjo v gospodinjstvu: „Nemci smo v primeri z živžem, ki ga imamo v državi, preveč razvajeni. Hoteli in gostilne pripravljajo preveč dnevnih mesnih jedil. Manj mesa na mizi je koristnejše za zdravje. Dokazano je, da je v pretiranem uživanju mesa vzrok sladkornih, srčnih in drugih bolezni. Nemčija ima voliti samo štednjo, za nakup masti in krmil v inozemstvu ji nedostaje deviz.“

Zadnje dejanje španske žaloigre. Madrid oblegajo nacionalne čete od vseh strani. Padec španske prestolnice pričakujejo vsak čas. V mesto bo vkorakala armada 150.000 vojakov, njej na čelu general Franco, ki je od nacionalistov že imenovan za prezidenta bodoče španske države. Nad mestom so se že ponovno pojavila nacionalna letala in metala bombe. Z druge strani poročajo, da se pripravljajo rdeči v Madridu na skrajni odpor in menijo mesto braniti še mesec ali dva, dotlej pa se nadajo umika upornikov z ozirom na splošni evropski položaj. — General Franco je celo že napovedal, kako bo izgledala bodoča španska ustava. Po napovedi bo bodoča Španija fašistična

in njena ustava stanovska po vzorcu Portugalske. Odklanjala bo socializem in kapitalizem, priznala bo Cerkev kot duhovno rešiteljico španskega ljudstva, gojila prirčne odnose z vsemi evropskimi državami izvzemši sovjetske Rusije, katero hoče smatrati za najhujšo sovražnico.

Slaba žetev v Rusiji. Sovjetski listi poročajo, da bodo letos v kolhozih (državnih kmetijskih farmah) pridelali komaj četrtno žitne količine, katere so se nadejali prej. Kmetje, ki še samostojno kmetujejo, se zato branijo dajati državi žita in moke. Moskovska „Pravda“ pripisuje neuspeh kmetom, ki ne marajo za moderne stroje in se ne spoznajo na traktorje, ki zato leže neizrabljeni. — Vojni komisar Vorošilov naprej utrjuje svojo moč. Od Stalina je bil opolnomočen, da je kaznovanje pripadnikov sovjetske vojske odslej izključno samo njegova zadeva. Nadaljujejo tudi s čiščenjem sovjetskega aparata od židov. Baje bo moral oditi celo doslej vsemogočni zunanje-politični diktator Rusije, Litvinov-Finkelstein, in pride na njegovo mesto pristen Rus.

„Slovenci na Koroškem.“

Nemška knjiga o našem vprašanju.

V poletju je izšla na Dunaju iz peresa dr. Teodorja Veiter-ja knjiga o slovenski narodni skupini na Koroškem. Pisatelj je koroški Nemec — sin znanega celovškega slikarja — in živi na Dunaju kot urednik drž. poročevalnega urada. V manjšinskih vprašanjih ni novinec, njegova predzadnja knjiga obravnava narodnostne prilike v sudetskih deželah stare monarhije. Razumljivo torej, da ga je kot koroškega rojaka mikala razprava o narodnostnem vprašanju na Koroškem. Ker se je te naloge, kot pravi sam, lotil s stališča katoliškega Nemca, se knjiga v marsičem prijetno razlikuje od sličnih tovrstnih razprav. Seve je moralo priti tako, da se v knjigi pisateljeva objektivnost umika njegovim subjektivnim pogledom, čim bolj posega v praktičnem vprašanju zadovoljive ureditve kočljivega problema. Zato knjiga ne zadovolji onega, ki preiskuje miselno pisateljevo doslednost od njegovih teoretičnih razglabljanj preko zgodovinskih razmotrivanj do končnega vprašanja: kako pripomagati na Koroškem do veljave pravici, ki velja tudi za narode. Kljub temu nedostatku je knjiga že zgolj vsled obsežnega, sicer težko dostopnega materiala izredno važen prispevek k razčiščenju slovenskega vprašanja in zasluži pozornost, ki jo je doslej vzbudila v pristojnih krogih naše države in Jugoslavije.

Uvodno govori Veiter o postanku avstrijskih manjšin, „od katerih so Slovenci na Koroškem nedvomna najstarejša in najbolj z zemljo povezana narodna skupina“. So nepristna manjšina, ker bivajo ob državni meji, onstran katere se nahaja njihov materinski narod. Uvodu priključni pisatelj načelna razmotrivanja o narodu in državi. O zaključku teoretičnega dela omenja oba načela, po katerih se določuje narodna pripadnost: izjava in objektivni znaki. Dosedanji tozadevni spor razreši Veiter s stavkom, da je pri določevanju narodnostne pripadnosti treba upoštevati oboje, najprej izjavo in nato tudi materin jezik. Pod črto navaja drug način tovrstnega postopanja: Pri določevanju narodnostne pripadnosti bi se upošteval v prvi vrsti materin jezik, pripuščala pa hkrati eventualna pritožba posameznikov proti tovrstni dodelitvi k enemu ali drugemu narodu. V tej zvezi avtor naglašja, da mora biti narodna politika države usmerjena tako, da onemogočuje ali vsaj ne povspešuje postanka ljudi, ki ne vedo, kam pripadajo. „Kajti ti ljudje so običajno dvomljive vrednosti in duševno nobeden merodajen činitelj; tega tudi ne spremeni dejstvo, da se baš ljudje, ki prihajajo iz enega naroda, posebno glasno izjavljajo za drug narod“. Ob zaključku prvega dela naglašja pisatelj važnost slovenskega koroškega vprašanja, „kajti pri tem gre za starodavno kmečko ljudstvo in Avstrija ima zgodovinsko nalogo postavljati mostove med narodi“.

Naslednji odstavki se bavijo s Slovenci in njihovo zgodovino do postanka avtoritarne stanovske Avstrije. V posebnem je podan pregled politične zgodovine koroških Slovencev začevši od Einspielerja preko koroških bojev in glasovanja do položaja Slovencev v avstrijski republiki. Številčno nazadovanje koroških Slovencev razlaga Veiter kot posledico sožitja z Nemci in pritiska nemškega svobodomiselstva. V odstavku o šolstvu priznava porazni vpliv dvojezične šole, ki jo učiteljstvo uporablja kot sredstvo ponemčevanja slovenskih otrok. Posledice tovrstnega šolanja se kažejo v tem, da se niža duševni in nramni položaj ljudstva in da posebno na jezikovni meji raste število kriminalnih slučajev in brezposelstva.

Obširen je odstavek, obravnavajoč nemški predlog kulturne avtonomije iz leta 1927. Glavno krivdo, da je ta predlog propadel, pripisuje Slovincem, ki niso mogli pristati na to, da bi ne bili prednosti avtonomije deležni vsi Slovenci brez razlike narodne zavednosti, in še na to, da bi po

PODLISTEK

Benjamin Disraeli:

Vstaja Škenderbegova.

Zgodovinska povest. Prevel I. M.

I.

Solnce je zašlo za gorami in po bujni atenski ravnini se je razširjal vijoličast žar grškega večera. Rahla sapica je potegnila in oljčki gaji so se vzbudili iz svojega poldanskega počitka, in zastave turškega bojnega ladijevja, ki je ležalo zasidrano v Pirenejskem pristanu, so plapolale v sinjem zraku. Iz enih mestnih vrat so prihajale v dolgi vrsti ženske k vodnjaku, iz drugih je prijezdila četa krasnih jezdecov, ki so veselo vihteli svoje sulice v zraku, dirjajoč po ravnini. Ptice so pevale, žuželke so šumele, cvetlice so dihalo vonj, vse je navdajalo zrak s prijetnimi glasovi in dišavami.

Na visokem skalovju Akropole je stal sredi razvalin minervinega templja samotni človek in zrl na to krasno prizorišče. Okolu njega so se dvigali slikoviti spomeniki starodavne umetnosti, nesmrtni stebri, zaman iskajoč sebi enakih del v galeriji modernih umetnosti, ki nosijo svoje nežno breme, s polno dovršenostjo izklesane podobe, kipeče junaškega življenja. Dasi je bil tujec oblečen kakor moslem, očitno ni bil neobčutljiv za to lepoto, in njegova postava in obraz ne bi slabo pristojala sovrstnikom Perikleja in Fidije. Bil je v cvetju življenja, nenavadno lepe rasti in krepke postave; njegovo visoko, belo čelo, njegov ravni profil, njegov okroglasti obraz in njegove zakrožene ustnice, vse je kazalo na obraz, kakoršen je navduševal kiparje okolu stoječih polbogov.

Tujčeva obleka je bila krasna, klasična. Okolu

glave se mu je ovijal škrlatasto rdeč turban in na njem so se lesketali dijamanti. Njegov telovnik, ki se je tesno oprijemal prsi, je bil iz zelenega žameta in bogato vezen z zlatom in biseri. Nad njim je nosil lahek jopič iz rdečega žameta, ki je bil enako vezen in obrobljen s sobolovino. Nosil je tudi bel plašč, kakor je bil navaden med Albanci; njegove noge so pokrivala sandale opankane do kolen z bogato vezanim zelenim žametom. Izza širokega rdečce-usnjatega pasa so škrlati z dragulji posuti ročaji raznovrstnih kratkih mečev, ob strani pa mu je visel v nožnici iz cizeliranega srebra dolg scimeter (zakrivljena sablja).

Tujec je zamišljeno zrl na prostrano prizorišče pred seboj.

„Krasna Grška!“ je vzkliknil, „še vedno si moja domovina! Žalostna je moja usoda, čudna in otožna, vendar ne brez upa. Toda jaz sem vojak in dolžan sem bojevati se proti tebi; toda jaz ne bom v bojih nikdar pozabil krvi, ki se pretaka po mojih žilah. Temistoklej je rešil Grško in umrl kot satrap; njegov potomec sem; naj zamenjam njegovo usodo in vsaj umrjem kot rodoljub.“

Tedaj pa se oglasi iz bližnjega samostana večerni pozdrav Devici Mariji. Tujec se zgane, ko sveti glasovi zadone na njegovo uho, in vzame iznad srca majhen zlat križec in ga iskreno poljubi; nato pa hitro odide po strmih skalah citadele navzdol proti mestu.

Stopal je po ozkih, vijočih se atenskih ulicah, in dospel do neke mramornate palače; njen graditelj gotovo ni vpošteval okoli stoječih modelov, ki mu jih je čas ohranil; dasi pa je žalila moderna palača klasični okus, bila je vseeno veličastna. Pol tucata stražnikov, s čeladami in ščiti, je postajalo pred vhom; njih vojaška oprava je bila v čudnem nasprotju s topovima, ki sta ponosno stala ob vratih in ki je beneška republika poklonila v dar atenskemu knezu. Ko je tujec korakal mimo

njih, so ga stražniki po vojaško pozdravili. Vstopil je na velik štirioglat vrt, z arkadami, ki so jih nosili številni tenki in nizki stebri; bili so barbarškega dela in iz raznobojnega mramorja. Sredi vrta je pljuskal v zrak vodometa in izpod njega je tekla šumeča voda po umetnih vodovodih ob drevoredih pomaranč in citron. Ob vodometu je na razkošnem ležišču počival mladi atenski knez Nicej in zrl zamišljen v bogato ilustrovano knjigo.

„Oh! Ti si!“ je rekel knez in se zasmel, ko se je tujec približeval. „Ravno v pravem času prideš opomni me, da moramo storiti kaj več kakor samo čitati Peržane, da moramo igrati tudi njih vloge.“

„Dragi moj Nicej,“ odgovori tujec, „pridem samo, da se poslovim od tebe.“

„Posloviš!“ vzklikne knez začudeno in žalostno. In vstal je s svojega počivališča. „Ha! Kaj pomeni to?“

„Le preveč res je,“ reče tujec, ki ga odvede knez proti drevoredu. „Pripetili so se dogodki, ki docela ovržejo vse naše načrte; in mene pa silijo v položaj, ki je za-me usoden in strašen. Hunijad je z veliko vojsko nenadoma prekoračil Donavo in premagal vse, kar se mu je postavilo na pot. Jaz sem dobil povelje, da nemudoma odidem v Albanijo in se na čelu Epircev podam v glavni tabor.“

„Ali res!“ je dejal Nicej iznenaden. „Moja pisma mi ne sporočajo ničesar o tem. Tako nenadoma! Ali je sultam Amurad sam na bojišču?“

„Ne, Karambeg je poveljnik. Opravičil sem pri sultanu svoje odlašanje z navideznimi težavami pri sklepanju naše pogodbe in ga potolažil z upanjem na večji davek.“

„Ko mi delujemo na to, da se ta davek sploh ne bo več plačeval!“ je pristavil Nicej in se nasmejal. —

(Dalje sledi.)

sprejemu predloga obstojale v jezikovno-mešanem ozemlju poleg novih slovenskih še stare dvojezične šole.

(Konec sledi.)

DOMAČE NOVICE

Ljudski dar za vojsko! Drž. tajnik za državno obrambo Zehner in zvezni komisar Adam sta izdala proglas na avstrijsko ljudstvo. Uvodno proglas naglašja, da ni izostal uspeh šestnajstletnega truda za ureditev in discipliniranje avstrijskega vojaštva. Avstrijska vojska je danes prva nosilka orožja v državi ter jo spoštuje in časti vse ljudstvo. Pod vodstvom kanclerja dr. Schuschnigga je zvezna vlada mnogo doprinesla k izgraditvi avstrijske vojske, ne da bi pri tem škodila drugim važnim državnim interesom. Državljeni brez razlike stanu in položaja naj sedaj njeno delo dopolnijo s prostovoljnimi darovi, s pomočjo katerih bo nakupila zračna letala. Žrtev bodi dokaz, da uživa vojska v ljudstvu zaupanje in simpatijo.

Naš novi podlistek. Z današnjo številko začnemo v podlistku priobčevati zgodovinsko povest angleškega pisatelja Benjamina Disraeli-ja z naslovom „Vstaja Škederbegova“. Povest slika boje krščanskega epirskega ljudstva proti krvoločnim Turkom, okvir ji daje zmagoviti pohod ogrskega narodnega junaka Hunyadi-ja proti turškemu polumesecu v 15. stoletju. Uverjeni smo, da bo novi podlistek našel pri naročnikih in bralcih našega tednika isto zanimanje kot dosedanj, posebno še zaradi tega, ker spominja njegova vsebina rahlo na dogodke, ki so se vršili za časa turških vpadov tudi v naši deželi.

Naše dečle v tujini. Hvaležno delo bi storil, kdor bi pomagal zbirati naslove tolikih naših deklet, razkropljenih v tujini, bodisi na Dunaju, v Švici ali na Holandskem, v Angliji ali celo daljni Ameriki. Da bi jih spet privezali na dom, na našo in njihovo rodno zemljo. Nédavno se je pojavil v uredništvu vrl možakar s pismom od svoje nečakinje, boroveljskega dekleta, ki služi sedaj na Holandskem. Z njegovim dovoljenjem ponatisnemo nekatere vrstice tudi za naše bralce: „Dve leti je že, odkar sem zapustila domovino, pa še vedno sem močno navezana nanjo. Tudi Holandska je lepa, s tovarišicami iz Beljaka jo mahnemo večkrat k morju, tudi velike njive samih tulipanov sem si že ogledala, ki ležijo okoli mesta kot pisana preproga. Prisostvovala sem celo zaročnim svečanostim prestolonaslednice Julijane z nemškim princem Benhardom von Lippe-Biesterfeld. Nimate pojma o razkošnosti in še o velikanski množici ljudi na vseh svečanostih! Sicer pa prebijem svoj prosti čas v tukajšnji deklški zvezi, kjerujemo, se igramo in tudi molimo. Tujina, dragi stric, me je docela spremenila v človeka, ki jemlje molitev in vero resneje nego doma. Tudi slovenskega jezika nisem pozabila in bila bi hvaležna, če mi naročite „Koroškega Slovenca“, ker ga rada čitam in bi po njem hotela biti povezana z domovino...“ — Tako to vrlo boroveljsko deklet! Koliko pa jih je, ki ne najdejo same poti — domov!

Ali si ti že storil svojo dolžnost? Premalo je za zavednega Slovenca, da svoje glasilo samo prebere, zanj mora tudi žrtvovati in mu nabirati novih naročnikov. Pri listu ne gre za kako kupčijo med lastnikom in naročnikom, tvoj list ti mora biti več nego kako blago, ki ga kupiš v trgovini za denar! Kot katoličan in Slovenec si dolžan, da podpreš svoje glasilo ne samo s plačevanjem svoje članarine, marveč tudi z nabiranjem novih naročnikov in bralcev. Stori torej svojo dolžnost!

Potres na Štajerskem in Koroškem. Minulo soboto ob 4. uri pop. smo na Koroškem in Štajerskem čutili precej močne potresne sunke. Skozi tri minute so pri nas narahlo zažvenketale šipe v oknih in se zamajale omare. Sunki so bili močnejši v Labotski dolini, kjer so se v nekaterih krajih porušili dimniki na strehah ali se celo pojavile razpoke v zidovju. V Obdachu na Štajerskem je bil potres tako močan, da ni ostalo niti eno poslopje nepoškodovano. Večje škode ni bilo nikjer.

S prevzemom avstrijskih zavarovanj Phoenix-družbe je Avstrijska zavarovalninska a. dr. odredila, da se pretvorijo zavarovanja, glaseča se na tuj denar, v zavarovanja na avstrijske šilinge. Za to je merodajen tečaj z dne 30. aprila 1936 in zavarovanci torej ne utrpijo vsled znižanja vrednosti franka, švic. franka in holand. goldinarja nobene škode. Nove police se izstavijo na podlagi paritete s 30. aprila 1936.

Zahomc. (Pustna prigoda.) Čudno se pri nas trudimo, da v „odprtem času“ pospravimo vse vesele pod streho. Ne samo, da še hitro ponovimo „žegne“, še čisto drugo plat smo si izbrali: naš gostilničar si je kot „socius“ privoščil na motor-nem kolesu svojega brata ceno vožnje v Beljak. Po opravi se podata oba nazaj k motociklu, da se vrneta. Gostilničar naroči še hitro bratu, kje naj grede obstane, nato se vsede. V zadnjem trenutku vstane, da si še hitro popravi plašč, brat tega ne opazi, smukne z motorjem gostilničarju izpod nog ter zdrvi proti Zili. Zaman so klici in vpitje za njim, motor vozača ogluši. V hitrem tempu pridrvi na motorju iz Beljaka do Drašč in hoče po naročilu brata zbasati. Njega pa nikdar — strah in groza! Ves nesrečen že vidi bratove razbite kosti v kakem cestnem jarku, urno se v teh mislih vsede spet na motor in hajdi nazaj v Beljak. Gleda v jarke, vprašuje grede otroke, če je imel koga zadaj pri vožnji k Zili... Pri Toplicah je konec strahu in dirke „s smrtjo“, v nasproti vozečem avtobusu se mu prismeji brat in — kar je najbolj zanimivo: živ!

Pečnica pri Baškem jezeru. Zvonik v Spodnjih Brovlih nameravamo popraviti. Najprej smo kar brez denarja sklenili pogodbo z znanim mojstrom Spangarom, ki že več let popravlja koroške „turme“. Za 420 šilingov z materijalom vred nam napravi novo streho na zvoniku. Poleg tega je treba še kakih 750 S. Pobirali smo prostovoljne darove po hišah. Na pomoč nam je tudi priskočila požarna bramba, ki je priredila zadnje septembersko nedeljo v Spodnjih Brovlih veselico z godbo in petjem, deklice pa so prodajale slaščice. Naša domovinska fronta pa je priredila našim rekrutom fleten večer v slovo. Čistega dobička je bilo okrog 150 S. Motil je prireditve dež, ki je zabranil mnogim gostom njihov prihod. — Kje so časi kot pred desetletjem, ko sta zaslužila kmet in delavec svoj denar in je bilo za slične dobrodelne namene sredstev dovolj!

Bistrica v Rožu. (Razno.) Zadnji teden smo imeli kar tri pogrebe in sicer smo spremili k zadnjemu počitku Terezijo Čop, zasebnico v Svečah, Jožefa Kopajnika, posestnika iz iste vasi in Valentina Wurzerja, tasta znanega slovenskega umetnika Maksima Gasparija. Rajni Folt je bil v vsakem oziru značajan, veren in narodno zaveden mož in je z velikim potrpljenjem nosil težke bolečine. Rajnim večni mir, zaostanim naše sožalje! — Kakor drugod je tudi pri nas Heimabund mobiliziral pristaše vseh bivših strank, da nastopijo skupno proti Slovencem. Značilno je dejstvo, da si podajo roke najhujši nasprotniki, kadar naj gre proti nam. — Dne 20. t. m. zvečer je pogorela lesena hišica drvarskega mojstra Ebenbergerja na Polani. Teden navrh pa spet zvečer gospodarsko poslopje pri pd. Kanavcu Zavrhom. Do sedaj ni znano, kako sta požara nastala.

Železna Kapla. (Smrt.) V nedeljo 4. t. m. je po dolgi in težki bolezni iztrpel ugledni gostilničar in posestnik Peter Piskernik, pd. Kolar. Z nenavadno potrpežljivostjo je prenašal večletne želodčne in pljučne bolečine. Rajni je bil iz znane zavedne družine Piskernikov v Lobniku ter svak tudi že pokojnega dr. Janka Sadolška. Ljudstvo ga je brez razlike narodnosti vsled njegove značajnosti in postrežljivosti zelo spoštovalo, kar je dokazal tudi veličastni pogreb minule srede. Naj počiva odslej v Bogu. Kolarjevi družini pa izrekamo naše iskreno sožalje!

To in ono. Dom. fronta priredi v Celovcu povodom 10. oktobra večjo proslavo, med drugim bodo blagoslovljeni prapori deželnega in okrajnih vodstev. S 1. okt. je nastopilo vojaško službo v državi skupno 15.000 rekrutov, od teh samo na Dunaju 8000. — Dež. bolniška blagajna je razposlala delodajalcem svojih zavarovancev števne pole, da ugotovi število družinskih članov. Obseg dajatev družinskim članom namerava namreč razširiti. — Za poveljnika kor. divizije je imenovan gen. major Barger, nekdanji varnostni nadzornik. — Drž. svetnik grof Thurn Valsassina je imenovan za vodjo drž. mladinske organizacije. — Sveška požarna bramba je praznovala svojo 50letnico. — Na Dunaju je bilo lani poročenih 13.300 parov, od teh 500 civilno. — Knez Štarhemberg se namerava od svoje žene, grofice Salm-Reifferscheidt-Raitz, ločiti. — Nadučitelj g. Maklin Walter v Vovbrah je prestavljen na glavno šolo v Celovcu. — Nadučitelj na Djekšah g. Plantev Albert je prestavljen v Melviče. — Na neki niivi blizu Beljaka so našli več cerkvenih predmetov, med drugim dva lesena angela, bržkone ukradenih. — Vlomili so v Kapusovo trgovino na Re-

berci in odnesli jestvine in nekaj perila. — Vsled tatvine ovc so prijeli Feliksa Potiska z rožanske Bistrice. — Neznanci so vlomili v Polakovo tovarno za usnje v Borovljah ter odnesli nekaj dragocenosti in precejšnjo svoto denarja.

NAŠA PROSVETA

Moderna bolezen.

„Ja, v starih cajtih je bilo pač mnogo boljše,“ to tožbo menda najčešče srečujemo pri nas. Pa je neresnična in krivična, ker si „stare cajte“ napačno predstavljamo. Nekoč je bilo res boljše, a nikakor ne v tem, v čemer mi slutimo ali mislimo.

Kdor prebira zadnje zvezke „Zgodovine slovenskega naroda“ v izdaji Mohorjeve družbe ali išče še druge slične poglede v preteklost, bo začuden spoznal, da v gospodarskem oziru nikdar ni bilo mnogo boljše nego danes. Izvzemši par konjunkturalnih let okoli zadnje vojne je imelo podeželsko ljudstvo pred petdesetletjem ali celo stoletjem iste, če ne še večje gospodarske težkoče in skrbi. Vsikdar je primanjkovalo denarja, ob višjih kmetijskih cenah je bilo manj odvišnih pridelkov, davek ali nekoč desetina nista bila nič mnogo manj stroga od danes, zemlja ni bila nič bolj rodovitna. Pravimo, da gospodarske skrbi nekoč niso bile mnogo manjše od današnjih. V toliko je resnično danes slabše, v kolikor smo spremenili naš življenski način, da živimo dražje in udobneje. Kar nas pa od naših prednikov najbolj razlikuje, je, da smo izgubili sigurnost njihovega mišljenja in gospodarjenja.

Vsi danes smo nekam cagavi. Za jutri in pojutrišnjem se bojimo, v uspeh lastnega dela dvomimo, mahedravo in nesolidno mislimo, cenimo in sodimo. Na gospodarsko in še bolj na življensko izkušnjo naših prednikov se ne zanesemo več, sami pa mnogokrat ne vemo in ne znamo boljše. In kar je najhujše: v Previdnost nad nami ne verujemo več tako, kot nekoč! To je moderna bolezen podeželja, ki danes ne čuti več trdnih tal pod seboj in zato zapada apatiji in tihemu obupu nekako tako: kar bo, pa bo!

Samo eno je zdravilo, če naj ne pride, kar sicer pride. Najprej moramo vedeti, da nas je moderna doba opravila za najdragocenejšo dediščino: za otroško-čisti, lepi pogled na svet in življenje, ki je bil hrbtenica podeželja nekoč. Nešteti so danes kvarni vplivi zunanjega sveta na nas. Njihovo kvarnost in pogubnost odtehtamo le s podvojenim lastnim izobraževanjem in spoglobljeno našo molitvijo. Duhovna in duševna prosveta edini nas zamoreta rešiti moreče notranje negotovosti, ki nas sili v usodno brezbriznost in nato v obup. Po njih spet zadobimo trdna tla mi, naše družine in domovi in ves naš narod.

Od nas in našega dela je zavisno, ali smo čolnari, ki ga premetavijo razburkani valovi sveta, ali pa dobri krmarji, ki znajo za pot v varno pristanišče.

Naši gospodinjski šoli v Št. Rupertu pri Velikovu in v Št. Jakobu v Rožu bosta v novembru spet pričeli s poukom. Namenjeni sta bodočim gospodinjam in materam in njuni dosedanj uspehi pričajo, da dobro vršita svoj vzvišeni namen. Zato tudi za letos toplo priporočamo starišem, da jima prijavijo svoja dekleta. Nekoč jim bodo mlade žene za to dragoceno doto hvaležne. Prijavo je nasloviti na vodstvo gospodinjskega zavoda vsaj v oktobru. Pouk se začne z novembrom in traja do konca maja.

Gorenče. Zadnje septembersko nedeljo je vogrško izobr. društvo v gostilni pri Jegartu v Sv. Radegundi uprizorilo „Dve nevesti“. Najprej pride ženin Miha z ujem Andrejko z hribov na ogled v dolino. Gledalci se sijajno zabavajo videč, kako nosijo v hišo, koder pričakujejo snubača, ravno pšenico — izposojeno. Gorjanca se prav po gorjansko obnašata. Res verjameta, da je vse zlato, kar se sveti. Pa kakor so nju prevarili z izposojeno pšenico, tako hočeta tudi onadva druge prevariti z izposojeno živino. Živina pa uide in goljufija pride na dan. Iz ženitve ni nič. Medtem se zaima za Mihovo nevesto vdovec Napoljon in tako vendarle pride do ženitve in celo do dvojne, ker poročita vdovec in njegov sin obe sestri. — Igralci so igrali jako naravno. Miha in ujem sta govorila narečje, kar je domačnost igre še povzdignilo. Igra je polna smešnih prizorov in igralci so igrali tako, da se je vse smejalo. V odmorih je pel vogrški zbor in je petje vsestransko ugajalo. Za-